

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

**«Κύρωση του Μνημονίου Κατανόησης στον τομέα του πολιτισμού
μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ελληνικής
Δημοκρατίας και του Υπουργείου Πολιτισμού
του Βασιλείου της Σαουδικής Αραβίας»**

Α. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο αποτελείται από τρία (3) άρθρα.

Με το Άρθρο πρώτο κυρώνεται και αποκτά την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος το αποτελούμενο από ένδεκα (11) άρθρα «Μνημόνιο Κατανόησης στον τομέα του πολιτισμού μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Πολιτισμού του Βασιλείου της Σαουδικής Αραβίας», που υπογράφηκε στην Αθήνα στις 26 Ιουλίου 2022, επιβεβαιώνοντας τους μακροχρόνιους δεσμούς φιλίας μεταξύ της Ελλάδας και της Σαουδικής Αραβίας. Πρόκειται για συμφωνία που αφορά στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών στον τομέα του πολιτισμού, η οποία βασίζεται στις αρχές του αμοιβαίου οφέλους και του σεβασμού.

Όπως αναφέρεται και στη Συνοπτική Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης που συνοδεύει το νομοσχέδιο, η υλοποίηση του εν λόγω Μνημονίου θα συμβάλει στην κατανόηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του πολιτισμού των δύο λαών και θα συνεισφέρει στην ενίσχυση της διακρατικής συνεργασίας. Στην κατεύθυνση αυτή, οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι του Μνημονίου, αφορούν, ενδεικτικά, στην α) ενίσχυση της συνεργασίας και των ανταλλαγών σε πολιτιστικούς τομείς, όπως η αρχιτεκτονική, το σχέδιο, οι παραστατικές τέχνες, ο κινηματογράφος και ο οπτικοακουστικός τομέας, η πολιτιστική κλη-

ρονομιά, οι γαστρονομικές τέχνες, οι εικαστικές τέχνες, τα μουσεία και η λογοτεχνία, β) ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών σε σχέση με τη νομοθεσία και την πολιτική που αφορά στον πολιτισμό και γ) διευκόλυνση των μετακινήσεων μεταξύ πολιτιστικών ιδρυμάτων και διανοούμενων. Ως μακροπρόθεσμοι δε στόχοι ορίζονται α) η καθιέρωση συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς και β) η καθιέρωση συνεργασίας σε τομείς του σύγχρονου πολιτισμού, όπως λογοτεχνία, μουσική, εκθέσεις, παραστατικές τέχνες κ.λπ.

Κατά τη Συνοπτική Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης, στο Μνημόνιο Κατανόησης περιγράφονται οι τομείς στους οποίους θα συνεργαστούν τα δύο κράτη. Συγκεκριμένα, ενθαρρύνεται η συνεργασία α) σε πολιτιστικούς τομείς, όπως η αρχιτεκτονική, το σχέδιο, οι παραστατικές τέχνες, ο κινηματογράφος και ο οπτικοακουστικός τομέας, οι γαστρονομικές τέχνες, οι εικαστικές τέχνες, τα μουσεία και η λογοτεχνία, β) σε τομείς της πολιτιστικής κληρονομιάς και των μουσείων, γ) σε διάφορους τομείς για ανταλλαγή γνώσεων όσον αφορά κοινά στρατηγικά σχέδια και δ) σε κάθε άλλο τομέα που θα συμφωνηθεί από τα μέρη. Επίσης, ενθαρρύνονται η ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών σε σχέση με τους νόμους, τους κανονισμούς και την πολιτική που αφορά στον πολιτισμό, η αμοιβαία συμμετοχή σε πολιτιστικά φεστιβάλ και στις δύο χώρες, η ανταλλαγή γνώσεων όσον αφορά στην ανάπτυξη προγραμμάτων καλλιτεχνικής φιλοξενίας (arts residency) μεταξύ κυβερνητικών και ιδιωτικών ιδρυμάτων, ενώ, επίσης, διευκολύνονται οι διαδικασίες που θα ενισχύσουν τις πολιτιστικές υποθέσεις στις δύο χώρες και οι μετακινήσεις μεταξύ πολιτιστικών ιδρυμάτων και διανοούμενων, καθώς και η συνεργασία σε έργα που σχετίζονται με τη διατήρηση και συντήρηση κάθε είδους πολιτιστικής κληρονομιάς. Επίσης, προβλέπεται η συνεργασία των μερών στον τομέα της απαγόρευσης της κλοπής, της παράνομης ανασκαφής και της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και διαμετακόμισης ή μεταβίβασης της κυριότητας πολιτιστικών αγαθών, σύμφωνα με την αντίστοιχη σχετική εθνική τους νομοθεσία και τις διεθνείς συμφωνίες στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη. Τέλος, προσδιορίζονται τα μέσα συνεργασίας των μερών, τα οποία εξειδικεύονται: α) στην ανταλλαγή αξιωματούχων και εμπειρογνομόνων σε διάφορους πολιτιστικούς τομείς, β) στη διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, εργαστηρίων, προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων και σεμιναρίων για διανοούμενους, επαγγελματίες της πολιτιστικής κληρονομιάς, ειδικούς στον πολιτισμό και καλλιτέχνες και από τις δύο χώρες και γ) σε οποιοδήποτε άλλο μέσο συμφωνηθεί.

Με το Άρθρο δεύτερο ορίζεται ότι το εκτελεστικό πρόγραμμα και τα προγράμματα ή παραρτήματα των Άρθρων Τρίτου και Ενάτου, αντίστοιχα, του υπό κύρωση Μνημονίου εγκρίνονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Πολιτι-

σμού και Αθλητισμού και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών.

Με το Άρθρο τρίτο ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, και προβλέπεται ότι το υπό κύρωση Μνημόνιο αρχίζει να ισχύει από την πλήρωση των προϋποθέσεων της παρ. 1 του άρθρου 11 αυτού, δηλαδή από την ημερομηνία της τελευταίας γραπτής κοινοποίησης με την οποία τα μέρη αλληλοενημερώνονται, μέσω διπλωματικής οδού, για την ολοκλήρωση των εσωτερικών διαδικασιών όσον αφορά τη θέση του Μνημονίου σε ισχύ. Το Μνημόνιο θα παραμείνει σε ισχύ επί πέντε (5) έτη από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του και θα παρατείνεται αυτόματα για περαιτέρω πέντε (5) έτη, εκτός εάν ένα από τα μέρη γνωστοποιήσει στο άλλο μέρος, εγγράφως, μέσω της διπλωματικής οδού, για την αντίθετη βούλησή του. Σε αυτήν την περίπτωση, το Μνημόνιο παύει να ισχύει έξι (6) μήνες μετά την ημερομηνία κοινοποίησης της έγγραφης ενημέρωσης.

Β. Ως προς την κύρωση των διεθνών συμβάσεων, το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζει ότι οι διεθνείς συμβάσεις, από την επικύρωσή τους (κύρωσή τους) με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ σύμφωνα με τους όρους εκάστης, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν κάθε αντίθετης διάταξης νόμου, ενώ το άρθρο 36 παρ. 2 απαιτεί ως όρο, για την ισχύ ορισμένων κατηγοριών διεθνών συνθηκών, την κύρωσή τους με τυπικό νόμο. Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι το Σύνταγμα κατοχυρώνει τη διττή λειτουργία του κυρωτικού νόμου, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί υπό το κράτος των προηγούμενων Συνταγμάτων από τη θεωρία, τη νομοθετική πρακτική και τη νομολογία, η οποία συνίσταται στο ότι με την ψήφιση του κυρωτικού νόμου, αφενός, γίνεται αποδοχή του περιεχομένου της συνθήκης και παρέχεται συγκατάθεση προς επικύρωσή της στο αρμόδιο όργανο της εκτελεστικής εξουσίας και, αφετέρου, εντάσσεται η συνθήκη στο εσωτερικό δίκαιο και επιτάσσεται η εκτέλεσή της από τα όργανα του κράτους (βλ., ενδεικτικά, Αγγ. Γιόκαρη, Η πρακτική των δικαιοδοτικών οργάνων στην εφαρμογή του διεθνούς δικαίου, 2001, σελ. 83, Εμμ. Ρούκουνα, Σύνταγμα και Διεθνές Δίκαιο, σε Η επίδρασις του Συντάγματος του 1975 επί του ιδιωτικού και επί του δημοσίου δικαίου, 1976, σελ. 91, Κ. Οικονομίδη, σε Ιωάννου – Οικονομίδη – Ροζάκη – Φατούρου, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο – Θεωρία των πηγών, παρ. 44. Βλ., όμως, και Κ. Ιωάννου σε Ιωάννου – Οικονομίδη – Ροζάκη – Φατούρου, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο – Σχέσεις Διεθνούς και Εσωτερικού Δικαίου, 1990, σελ. 163 επ. και 168 επ., κατά τον οποίο ο κυρωτικός νόμος δεν αποτελεί ταυτόχρονα και εξουσιοδότηση ή συγκατάθεση για την επικύρωση).

Οι συμβατικοί κανόνες του διεθνούς δικαίου δηλώνονται στο Σύνταγμα με σειρά όρων [«διεθνείς συμβάσεις» (άρθρο 28 παρ. 1), «συνθήκη ή συμφω-

νία» (άρθρο 28 παρ. 2), «διεθνείς συνθήκες» (άρθρο 36 παρ. 4)]. Η ορολογική αυτή πολυμορφία οφείλεται σε έλλειψη συντακτικού συντονισμού, και όχι σε οποιαδήποτε νομοτεχνική ανάγκη (βλ. Κ. Ιωάννου, όπ. π., σελ. 163). Η διαδικασία της κύρωσης των διεθνών συνθηκών ή συμβάσεων ρυθμίζεται από το άρθρο 112 του Κανονισμού της Βουλής (ΚτΒ). Η ψήφιση των σχετικών κυρωτικών νομοσχεδίων (ή προτάσεων νόμων) γίνεται με τη διαδικασία του άρθρου 108 του ΚτΒ, χωρίς συζήτηση ή μετά από περιορισμένη συζήτηση, με εξαίρεση τα νομοσχέδια που αφορούν στην κύρωση συμβάσεων σύμφωνα με τα άρθρα 27 και 28 παρ. 2 και 3 του Συντάγματος. Οι κυρωτικοί νόμοι περιέχουν δύο κατηγοριών διατάξεις: α) τις κυρωτικές, οι οποίες περιλαμβάνουν την κυρωτική ρήτρα και το κείμενο της συνθήκης, καθώς και διατάξεις των οποίων το περιεχόμενο αντιστοιχεί στο περιεχόμενο δηλώσεων που η συνθήκη επιτρέπει ή επιβάλλει να συνοδεύουν την υπογραφή, την επικύρωση ή την έγκρισή της, ή τυχόν επιτρεπόμενων επιφυλάξεων, και β) τις κοινές νομοθετικές, με τις οποίες ρυθμίζονται ζητήματα εφαρμογής των διατάξεων της σύμβασης στην εσωτερική έννομη τάξη ή προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις αυτές. Κοινές νομοθετικές θεωρούνται και εκείνες που ρυθμίζουν την έναρξη της ουσιαστικής ισχύος του κυρωτικού νόμου.

Αθήνα, 2 Νοεμβρίου 2022

Ο εισηγητής
Χαράλαμπος Κύρκος
Επιστημονικός Συνεργάτης
Προϊστάμενος Τμήματος Κοινοβουλευτικής Ιστορίας

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών